

Sygn. akt I C 3723/17 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2017 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie, I Wydział Cywilny,

w składzie:

Przewodniczący: SSR Tomasz Bulkowski

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Karolina Mazan - Berent

po rozpoznaniu w dniu 7 grudnia 2017 r., w O., na rozprawie,

sprawy z powództwa (...) S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w B.

przeciwko D. K.

o zapłatę

I zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 881,66 (osiemset osiemdziesiąt jeden 66/100) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres od dnia 31 maja 2017 r. do dnia zapłaty;

II oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 345,78 (trzysta czterdzieści pięć 78/100) zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV nadaje wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności w punktach I i III.

SSR Tomasz Bulkowski

Sygn. akt I C 3723/17

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w B. w dniu 31 maja 2017r. złożył pozew przeciwko D. K. domagając się zasądzenia na swoją rzecz kwoty 2595,78 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że dochodzona kwota wynika z umowy pożyczki łączącej strony oraz świadczenia obsługi pożyczki w domu pozwanego.

Pozwany nie stawił się na rozprawę i nie złożył odpowiedzi na pozew.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany D. K. w dniu 22 lutego 2012 r. zawarł umowę pożyczki pieniężnej z (...) S.A. z siedzibą w B.. Zgodnie z umową całkowita kwota pożyczki wynosiła 1680 zł, przy czym pozwany miał otrzymać 1400 zł, zaś 140 zł z kwoty pożyczki miało być przeznaczone na pokrycie opłaty przygotowawczej oraz 140 zł na dodatkową opłatę przygotowawczą. Pożyczka miała zostać spłacona w 60 tygodniowych ratach, a oprocentowanie wynosiło 20% procent w skali roku. W umowie wskazano również, że pożyczkobiorca zadeklarował chęć skorzystania z opcji obsługi pożyczki w domu za co miał zapłacić kwotę 794,47 zł. Łącznie z odsetkami, wynoszącymi 203,93 zł, pozwany miał zapłacić 2678,40 zł, a tygodniowa rata wynosić miała 44,64 zł.

(umowa k.24-27)

W pkt 28 umowy określono, że roczna stopa oprocentowania pożyczki jest jedna w okresie obowiązywania umowy i ulega zmniejszeniu do wysokości stopy procentowej odsetek maksymalnych w przypadku obniżenia wysokości odsetek maksymalnych. Ustalono, że uiszczane wpłaty będą zaliczane na: opłatę za obsługę pożyczki w domu, dalej na wymagalne odsetki i całkowitą spłatę pożyczki. Zgodnie z pkt 43 gdy pożyczkobiorca opóźniał się ze spłatą kwoty równej dwóm pełnym ratom pożyczki pożyczkodawca mógł wezwać do zapłacenia w terminie 7 dni od doręczenia wezwania zaległych rat pod rygorem wypowiedzenia umowy pożyczki, a w przypadku braku zapłaty może wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia. W myśl pkt 44 umowy po upływie okresu wypowiedzenia pożyczkodawca miał prawo wymagać od pożyczkobiorcy zwrotu całości niespłaconej kwoty łącznego zobowiązania do spłaty oraz naliczyć odsetki za opóźnienie od zaległej kwoty pożyczki, pozostałej do spłaty, na podstawie ostatniej aktualnej rocznej stopy oprocentowania pożyczki za okres od dnia rozwiązania umowy.

(umowa – k. 24-27)

Pozwany tytułem zawartej umowy pożyczki spłacił kwotę 1055,72 zł.

(historia spłat – k. 28)

Pismem z 14 sierpnia 2015 r., stanowiącym przedsądowe wezwanie do zapłaty, powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 2304,25 zł, w tym kwoty 1622,68 zł tytułem niespłaconych rat pożyczki oraz kwoty 681,57 zł tytułem skapitalizowanych ustawowych odsetek za opóźnienie w spłacie poszczególnych rat.

(pismo z dnia 14 sierpnia 2015 r. – k. 31)

Ustalony stan faktyczny nie był sporny i wynikał z przedłożonych dokumentów. Pozwany nie złożył odpowiedzi na pozew i wyjaśnień na rozprawie, co spowodowało wydanie wyroku zaocznego (art.339§1k.p.c.).Wprawdzie zgodnie z art.339§2kpc zasadą jest, że wydając wyrok zaoczny przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, jednak zasada ta nie ma charakteru bezwzględnej. W sytuacji gdy przytoczone okoliczności budzą uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa, sąd nie ma obowiązku, a nawet nie może zastosować domniemania wynikającego z treści powołanego przepisu

Brak było podstaw, aby ustalić, że powód wykonał usługę odbioru pożyczki w domu pozwanego. Powód po pierwsze w pozwie nie zawarł w tym zakresie żadnych twierdzeń faktycznych. Po drugie sądowi z urzędu wiadomo z racji rozpoznawania podobnych spraw inicjowanych przez powoda, w których pozwani aktywnie uczestniczą, że twierdzenia powoda o podejmowanych czynnościach związanych z wykonaniem usługi odbioru pożyczki w domu są przez pozwanych kwestionowane. Zdaniem sądu powyższe, gdyby nawet powód zawarł w pozwie odpowiednie twierdzenia faktyczne, nie pozwalałoby bezrefleksyjnie stosować domniemania wynikającego z art.339§1k.p.c., zwłaszcza, że twierdzenia powoda w tym zakresie nie zostały poparte jakimikolwiek dowodami. Powód nie przedstawił żadnego dowodu, który wskazywałby na faktyczną ilość wizyt przedstawicieli powoda w domu pozwanego.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

Strony zawarły umowę pożyczki (art.720 k.c). Pozwany zaciągnął pożyczkę w kwocie 1540 zł i zobowiązał się zwrócić ją w 60 tygodniowych ratach wraz z odsetkami w wysokości 20% w skali roku.

Umowa łącząca strony zawarta została w czasie obowiązywania ustawy z 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (tekst jednolity Dz.U. z 2014 r., poz. 1497 ze zmianami), która wprowadzała szereg obowiązków informacyjnych kredytodawcy wobec konsumenta przed zawarciem umowy. Celem tej regulacji było zapewnienie konsumentowi

możliwości podjęcia świadomej decyzji co do treści umowy oraz jej skutków w oparciu o informacje udzielone mu przed zawarciem umowy.

Umowa skonstruowana przez powoda i przedstawiona pozwanemu do podpisu była nieprzejrzysta i niezrozumiała. Sporządzona została drobną czcionką, na 4 stronach formatu A4. Zapoznanie się z jej treścią, pomijając trudności związane z odczytaniem drobnych liter, wymagałoby wiele czasu, koncentracji. Sąd śmie wątpić, czy po jednokrotnym przeczytaniu, przeciętnie wykształcony człowiek byłby w stanie zrozumieć choćby większość postanowień umownych. Także użyte w treści umowy sformułowania, to jest całkowita kwota pożyczki, całkowity koszt pożyczki, łączne zobowiązanie do spłaty mogły przyczynić się do trudności w zrozumieniu treści umowy. Zgodnie zaś z art. 30 ust. 1 pkt 4 i 7 ustawy o kredycie konsumenckim przedsiębiorca był zobowiązany do wskazania w umowie pożyczki całkowitej kwoty kredytu, rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania oraz całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta.

Niejasne i niejednoznaczne były przede wszystkim postanowienia dotyczące obsługi pożyczki w domu. Zgodnie z umową (pkt 5 k.25) pożyczkodawca zobowiązany był wobec pożyczkobiorcy do odbioru rat pożyczki w miejscu zamieszkania (dług odbiorczy). Uwzględniając powyższe postanowienia stwierdzić należy, że wynagrodzenie za obsługę pożyczki w domu należy się pożyczkodawcy w razie wykonania zobowiązania, czyli odbierania poszczególnych rat. Analizując jednak kolejne zapisy umowy (pkt 3 k.25) wniosek ten nie wydaje się już taki pewny, skoro zapisano, że wynagrodzenie to należy się nawet w razie spłaty pożyczki przed terminem płatności określonym w umowie. Oznaczałoby to, że pożyczkobiorca, który przy pierwszej wizycie przedstawiciela powoda spłaciłby całość pożyczki, musiałby zapłacić całą opłatę.

Zgodnie z art.385 § 2kc wzorzec umowy, a takim posługiwał się niewątpliwie powód zawierając umowę, powinien być sformułowany jednoznacznie i w sposób zrozumiały. Postanowienia niejednoznaczne tłumaczy się na korzyść konsumenta. Uwzględniając powyższe przyjąć należało, na korzyść konsumenta jakim była strona pozwana, że wynagrodzenie za obsługę pożyczki w domu należało się powodowi w pełnej wysokości tylko pod warunkiem wykonania obowiązku wynikającego z umowy, czyli stawienia się w miejscu zamieszkania pozwanego w celu odbioru wszystkich rat.

W realiach niniejszej sprawy powód nie przedstawił żadnego dowodu świadczącego o tym, że usługa ta została faktycznie wykonana i to w całości. Nawet w uzasadnieniu pozwu powód nie zawarł powyższych twierdzeń, zatem nie sposób byłoby uznać – wydając wyrok zaoczny – za prawdziwe tychże twierdzeń. Uwzględniając powyższe, sąd uznał, że wskazana w umowie i dochodzona w pozwie należność za obsługę pożyczki w domu nie jest należna.

Sąd dodatkowo musi wskazać, że gdyby przyjąć, że powód nie musi wykazywać wykonania usługi odbioru pożyczki w domu, gdyż opłata jest niezależna od wykonania tej usługi, w szczególności od ilości odbytych wizyt, to roszczenie powoda z tego tytułu i tak podlegałoby oddaleniu, z tym że z innych powodów.

Pożyczka zawarta przez strony była odpłatna. Zwyczajowo formą wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału są odsetki, ewentualnie także prowizja, na pokrycie kosztów ponoszonych przez pożyczkodawcę w związku z zawarciem umowy. Koszty te powinny zostać określone w wysokości rzeczywiście ponoszonej przez pożyczkodawcę, nie powinny stanowić ukrytego źródła zysku. Ustawodawca w art.359§2¹k.c. wprowadził maksymalną wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej. Regulacja ta miała przeciwdziałać zjawisku lichwy, które było i jest oceniane negatywnie z punktu widzenia zasad współżycia społecznego. Instytucja odsetek maksymalnych miała chronić interes słabszych uczestników obrotu gospodarczego, jakimi zwykle są konsumenci. Wysokość odsetek maksymalnych jest uzależniona od aktualnej na rynku międzybankowym ceny pieniądza i poziomu inflacji. Pozwala z jednej strony na zapewnienie pożyczkodawcom godziwego zysku, uniemożliwiając im jednocześnie wykorzystywania swojej pozycji w stosunku do osób znajdujących się często w trudnej sytuacji materialnej, nie posiadających rozeznania rynkowego, a nierzadko również mających problemy intelektualne z rozeznaniem konsekwencji własnego działania.

Zgodnie z art. 385-¹§1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego

interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Art. 385¹ § 4 k.c. stanowi, że ciężar dowodu, iż postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie (na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, w szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta), spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Powód w niniejszej sprawie nie przedstawił żadnych dowodów na okoliczność tego, że indywidualnie uzgadniał z pozwanym warunki umowy pożyczki w zakresie dodatkowej usługi – obsługi pożyczki w domu. W związku z tym, sąd uznał, że takich uzgodnień w przedmiotowej sprawie nie dokonano.

Postanowienia umowy dotyczące obsługi pożyczki w domu (wykładane w opisany sposób) kształtowały obowiązki pożyczkobiorcy w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Pozwany do swojej dyspozycji tytułem pożyczki otrzymać miał zaledwie 1400 zł, tymczasem za obsługę pożyczki zapłacić miałaby ponad 50% tej kwoty i to niezależnie czy powód – tak jak przewidziano w umowie – odebrałby 60 rat pożyczki, czy też tylko jedną lub kilka. Zdaniem sądu ewidentnie narusza to zasadę ekwiwalentności świadczeń. W konwencji takie postanowienia umowy nie wiązałyby strony pozwanej.

Sąd nie może też nie wspomnieć, że z racji rozpoznawania podobnych spraw oraz sprawy, w której były pracownik powoda dochodził roszczeń pracowniczych, wiadomo mu, że „dodatkowa usługa” w postaci odbioru pożyczki w domu zwykle nie wynikała ze świadomej i dobrowolnej decyzji pożyczkobiorcy, lecz została mu narzucona. Bez „wyboru” tej dodatkowej usługi pożyczkodawca odmawiał zawarcia umowy. W przedmiotowej sprawie na powyższe – z uwagi na niestawiennictwo strony pozwanej – brak dowodów, jednakże analiza umów zawieranych przez powoda w tej i innych sprawach wpływających do tutejszego sądu wskazuje, że opłata za obsługę pożyczki w domu stanowi w istocie próbę obejścia przepisów bezwzględnie obowiązujących regulujących wysokość odsetek maksymalnych. Wysokość opłaty za obsługę pożyczki w domu została bowiem uzależniona od kwoty jaką pożyczkodawca wypłacał pożyczkobiorcom, nie zaś od czasu trwania umowy (powód zawiera umowy liczone w tygodniach), a co za tym idzie liczby wizyt w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy, które to generują koszty po stronie pożyczkodawcy. Uwzględniając powyższe, gdyby wykazane zostało, że usługa obsługi pożyczki została narzucona pożyczkobiorcy, to świadczyłoby to o tym, że owa opłata stanowiła dodatkowy, ukryty zysk powoda, zmierzający do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych, a wówczas postanowienia umowy w tym zakresie należałoby uznać za nieważne na podstawie art. 58kc.

Nienależna była również dodatkowa opłata przygotowawcza, albowiem uzależniona została od skorzystania z opcji obsługi pożyczki w domu. W istocie stanowiła ona dodatkowe wynagrodzenie powoda z wykonanie tej usługi, a zatem skoro opłata za wykonanie tej usługi nie była powodowi należna, to również nie miał on prawa naliczyć dodatkowej opłaty przygotowawczej.

Sąd uznał zatem, że pozwany zobowiązany była do spłaty wypłacanej kwoty 1400 zł, opłaty przygotowawczej w kwocie 140 zł, czyli 1540 zł z odsetkami w wysokości 20% w skali roku. Pozwany pożyczoną kwotę miał spłacić w ciągu 60 tygodni od dnia 21.02.2012r. (k.24), czyli do 17 kwietnia 2013r. Spłacił natomiast 1055,72zł (zestawienie powoda k.28), zatem do spłaty pozostawała kwota 484,28 zł.

Łączna kwota odsetek do spłaty wskazana w umowie została doliczona do łącznego zobowiązania do zapłaty i uwzględniona w racie, którą pozwany miał spłacać. Nie sposób zatem ustalić kiedy pożyczkobiorca miał spłacać odsetki, czy uwzględnione one były w każdej racie, czy też pierwszych ratach, czy też może w ostatnich. Wobec zatem braku możliwości ustalenia czy i kiedy odsetki były wymagalne, dokonywane wpłaty należało w pierwszej kolejności zaliczać na poczet całkowitej kwoty pożyczki.

Od niespłaconej kwoty 484,28 zł powód mógł naliczać odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 18 kwietnia 2013 roku do dnia 31 maja 2017 roku (dzień skapitalizowania odsetek podany w pozwie). Tak wyliczona kwota odsetek wyniosła 193,45 zł. Podkreślić w tym miejscu należy, że powód po dniu 17 kwietnia 2013 r. (okres spłaty) nie miał prawa naliczać od zaległej kwoty odsetek umownych w wysokości maksymalnej. Postanowienia umowy przewidywały, że oprocentowanie w wysokości odsetek maksymalnych będzie obowiązywało w okresie trwania umowy (pkt 28) oraz w razie wypowiedzenia (pkt 44), nie zaś po upływie okresu spłaty. Powód nie wykazał i nie wskazywał, aby doszło do wypowiedzenia umowy. Nie podał też na podstawie których to przepisów naliczał od zaległości odsetki w wysokości

maksymalnej. Uwzględniając zatem treść art.481§1 i 2 kc powodowi po 17 kwietnia 2013 roku od zaległej kwoty należały się odsetki ustawowe za opóźnienie.

Uwzględniając powyższe na dzień 31 maja 2017 roku pozwany zalegał z zapłatą kwoty głównej 484,28 zł, skapitalizowanych odsetek za opóźnienie w wysokości 193,45 zł. Do ww. kwot należało doliczyć łączną kwotę odsetek podaną w umowie tj.203,93 zł, zatem łącznie na dzień pozwanemu pozostała do zapłaty kwota 881,66 zł . Od tej kwoty zasądzono odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu, tj. od 31 maja 2017 r. do dnia zapłaty. Podstawę rozstrzygnięcia o odsetkach ustawowych stanowił art.481§1i 2k.c.

W pozostałym zakresie powództwo z przyczyn opisanych powyżej podlegało oddaleniu.

Na podstawie art.100k.p.c. zasądzono od pozwanego na rzecz powoda kwotę 345,78 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Powód poniósł koszty procesu w kwocie 1017 zł (opłata od pozwu – 100 zł, opłata od pełnomocnictwa – 17 zł, koszt ustanowienia pełnomocnika – 900 zł), a wygrał proces w 34%, stąd rozstrzygnięcie jak w pkt III wyroku.

Na podstawie art.333§1pkt3 k.p.c. wyrokowi w części uwzględniającej powództwo nadano rygor natychmiastowej wykonalności.